

Ztracená paměť?

Místa nacistické nucené práce v České republice

Pracovní list k výstavě

Holýšov

Holýšov, ležící 25 km jihozápadně od Plzně, byl do konce 19. století typickou obcí u českoněmecké jazykové hranice, s převažující zemědělskou výrobou a přibližně 500 obyvateli. V roce 1897 zde Andreas Ziegler založil moderní sklářskou huť, díky níž Holýšov získával stále více charakter města. V době největší slávy v ní pracovalo 1 200 lidí. V roce 1934 byl však provoz huti přerušen a město se dostalo do krize. Roku 1939 starosta Josef Werner žádal na okresním úřadě ve Stříbře umístění jiného podniku místo sklárny, aby se z Holýšova nestal „průmyslový hřbitov“.

Po uzavření sklárny zavládla ve městě vysoká nezaměstnanost. Situaci razantně změnilo založení firmy Metallwerke Holleischen GmbH. Stavební práce v Holýšově začaly v prosinci 1939. Kromě obou areálů zbrojovky zde bylo v krátké době postavena jídelna pro strážní mužstva, vodárna, elektrárna i dvě střelnice. S výstavbou podniků vzniklo také sídliště pro německé dělníky a zaměstnance (dnes čtvrť Výhledy). Další rozvoj průmyslu umožnila nucená práce. Počet pracovních sil postupně narůstal ze 3 000 v roce 1941 až na 6 000 v roce 1944, z něhož většinu tvořili nuceně nasazení.

Neus Català i Pallejà pochází z rolnické rodiny v Katalánsku. Byla členkou komunistického mládežnického hnutí a během španělské občanské války pracovala v sirotčinci. Po vítězství Franka utekla v roce 1939 do Francie, kde se vdala za anarchistu a zapojila do odboje proti vichystickému režimu. Oba byli zatčeni a uvězněni. Neus Català byla v únoru 1944 deportována do koncentračního tábora v Ravensbrücku a odtud do Holýšova, kde až do konce války pracovala v Metallwerke Holleischen. Po osvobození se vrátila do Francie a znovu se zde provdala (její první muž zemřel v Bergen-Belsenu).

„Baráky, byl tam jeden větší, větší selský dvůr, uzavřený typ. Tam se vešlo přibližně sto padesát krav, člověk si představí, co tam všechno bylo, když tam dřív žraly krávy. Teď to byly bloky a já byla ubytovaná tam, kde dřív byly krávy (smích). A pak tam byl ještě jeden dům, kde byli ubytovaní důstojníci.

Když byl člověk kvůli něčemu potrestán, aby to znovu neudělal, musela jsem jednou celou noc zůstat venku bez možnosti spánku. Existovaly i další tresty, třeba bití, především obuškem – porro, jak jsme tomu říkali ve Francii, člověk musel stát potichu. Na Vánoce 45 jsme takhle strávily celé odpoledne. Moje komando bylo komando, které provádělo mnoho sabotáží. Musely jsme to dělat, všechny jsme to dělaly. Pak dvě španělské dívky a jednu Francouzku a jednu Rusku pověsili, mezi jinými, o kterých jsem nic nevěděly, kvůli sabotáži - sabotovaly jsme všechny. Místo deseti tisíc jsme vyráběly jenom pět tisíc, a když to někde šlo, rozbily jsem mašinu. Nebo když nebyl poblíž žádný esesák, přestal člověk

jednoduše pracovat. Potom jsme si řekly, že když bude ze série o deseti tisících sto kusů defektních, bude se to muset všechno rozmontovat. No tak jsme chytaly lelky, no a v každé sérii bylo padesát nebo sto padesát špatných, žádná série nebyla kompletní.“

Interview s Neus Català, pořizené Mercedes Vilanova ve dnech 28.04.2005, 30.11.2005 a 06.12.2005 z rozhodnutí FernUniversität Hagen (Archiv- ID ZA412) jako součást projektu "Zwangsarbeit 1939-1945"
© Freie Universität Berlin.

Náměty k další práci:

Jak rozumíte pojmu sabotáž/sabotovat uvedenému ve vzpomínce?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....